



دانشگاه علوم پزشکی  
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه ی دکترای عمومی در رشته ی پزشکی

عنوان:

سنجش مولفه های موثر بر ارتقا فرهنگ ایمنی بیمار از دیدگاه پرستاران شاغل در بیمارستان های

دانشگاهی اردبیل در سال ۱۳۹۹

نگارش:

سامان عطائی شیخ

استاد راهنما:

دکتر محمد مهرتک

استاد مشاور:

دکتر شهرام حبیب زاده

اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

شماره پایان نامه: پ/پ/۰۳۱

تقدیم به

پدر و مادرم

این دوتکیه گاه بزرگ زندگیم ، که هر چه دارم مدیون همراهی و  
زحمات بی دریغ آنهاست.

اساتید ارجمندم

که همواره با چراغ علمشان روشنی بخش تاریکی جهل بوده اند

## سپاسگزاری

سپاس خدای را که سخنوران ، درستودن او بمانند و شمارندگان ،  
شمردن نعمت های او ندانند و کوشندگان ، حق او را گزاردن نتوانند .  
اکنون که باید آغازی بر یک پایان بنگارم ، بر خود لازم می دانم  
که از استادان عزیزم به خاطر راهنماییهای ارزشمند نهایت تشکر  
و قدردانی را نمایم.

## فهرست مطالب

## عنوان

چکیده	۱
فصل اول	۳
۱-۱ اهمیت موضوع و انگیزه ی تحقیق	۴
۲-۱ اهداف و فرضیات طرح	۱۰
۱-۲-۱ هدف کلی طرح	۱۰
۱-۲-۲ اهداف اختصاصی طرح	۱۰
۳-۲-۱ اهداف کاربردی	۱۱
۴-۲-۱ فرضیات یا سؤالات تحقیق	۱۱
۳-۱ تعریف واژه‌های اختصاصی	۱۳
فصل دوم	۱۵
۲-۱ مبانی نظری	۱۶
۲-۱-۱ مقدمه	۱۶
۲-۱-۲ فرهنگ ایمنی بیمار	۱۶
۲-۲ مطالعات پیشین	۲۶
۱-۲-۲ مطالعات پیشین خارجی	۲۶
۲-۲-۲ مطالعات پیشین داخلی	۲۸
فصل سوم:	۳۰

۳-۱	نوع مطالعه	۳۱
۳-۲	جامعه آماری و روش نمونه گیری	۳۱
۳-۳	روش جمع آوری اطلاعات	۳۲
۳-۴	روش تجزیه و تحلیل داده ها و بررسی آماری	۳۳
۳-۵	ملاحظات اخلاقی	۳۳
۳-۶	متغیر های مطالعه	۳۴
۳۶	فصل چهارم :	
۳۷	۱-۴ مقدمه	
۳۸	۲-۴ نتایج حاصل از پرسشنامه ی فرهنگ ایمنی بیمار	
۴۰	فصل پنجم:	
۴۱	۱-۵ بحث	
۴۷	۲-۵ محدودیت مطالعه	
۴۸	۳-۵ نتیجه گیری	
۴۹	۴-۵ پیشنهادات	
۴۹	۱-۴-۵ پیشنهادات برخاسته از مطالعه	
۴۹	۲-۴-۵ پیشنهادات برای پژوهش های آتی	
۵۰	منابع	

## فهرست جداول، اشکال و نمودارها

- جدول ۳-۱: متغیرهای به کار رفته در این پژوهش ..... ۳۴
- جدول ۴-۱: متغیرهای دموگرافیک شرکت کنندگان ..... ۳۷
- جدول ۴-۲: شاخص های فرهنگ ایمنی پرستاران بخش های دولتی شهر اردبیل ..... ۳۸
- جدول ۴-۳: شاخص های فرهنگ ایمنی پرستاران بخش های دولتی شهر اردبیل به تفکیک جنسیت، گروه سنی و سابقه ی کاری ..... ۳۹
- پرسشنامه ی ارزیابی بیمارستان از نظر ارتقای فرهنگ ایمنی ..... ۵۶

## فهرست اختصارات و کلمات کلیدی:

HSOPSC: Hospital Survey on Patient Safety Culture

SPSS: Statistical Package Borderline Personality for the Social Sciences

WHO: World Health Organizatio

سنجش مولفه های موثر بر ارتقا فرهنگ ایمنی بیمار از دیدگاه پرستاران شاغل در بیمارستان های دانشگاهی  
اردبیل در سال ۱۳۹۹

## چکیده

زمینه : بیمارستان ها از جمله سازمان هایی هستند که در آن ها خدمات درمانی پیچیده با هدف ارتقای سلامت افراد انجام می شود. هر روزه تعداد بسیار زیادی از بیماران در بیمارستان های جهان به طور ایمن مورد مداوا قرار میگیرند اما با ارتقای دانش و تکنولوژی در دهه های اخیر ارائه خدمات درمانی بسیار پیچیده تر گردیده است. از دیدگاه ایمنی و حفظ سلامت عمومی، استاندارد ها معیارها و شاخص هایی هستند علمی، فنی و تجربی که به صورت قواعد پذیرفته شده ای جهت تعیین فرآورده های تولیدی و با هدف حفظ سلامت عمومی بکار گرفته می شود. فرهنگ ایمنی بیمار در سازمان های مراقبت سلامت به ویژه بیمارستانها شامل ارتباطاتی است که بر اساس اعتماد متقابل، جریان اطلاعات خوب، درک مشترک از اهمیت ایمنی، یادگیری سازمانی، تعهد مدیریت و رهبری و وجود رویکرد غیر تنبیهی برای گزارش خطا و حوادث ایجاد می گردد. اگرچه تعدادی مطالعه در بیمارستان های ایران به ارزیابی فرهنگ ایمنی بیمار پرداخته اند، اما جستجو ها نشان می دهد در بیمارستان های دانشگاه علوم پزشکی اردبیل به این موضوع پرداخته نشده است.

**هدف :** هدف از انجام این مطالعه بررسی مولفه های موثر بر ارتقا فرهنگ ایمنی بیمار در بیمارستان های دانشگاهی اردبیل بود

**مواد و روش کار:** جامعه آماری این پژوهش پرستاران شاغل در بیمارستان های دانشگاهی شهر اردبیل بود. در این پژوهش تعداد ۲۲۰ نفر از پرستاران بیمارستان های دانشگاهی شهر اردبیل به عنوان نمونه انتخاب شدند و به صورت طبقه ای وارد مطالعه شدند. ابزار مورد نیاز جهت جمع آوری داده های مطالعه، پرسشنامه استاندارد



((ارزیابی بیمارستان از نظر ارتقای فرهنگ ایمنی)) است (HSOPSC<sup>1</sup>) که توسط آژانس کیفیت و تحقیقات بهداشتی امریکا در سال ۲۰۰۴ با استفاده از متون مختلف، آزمونهای شناختی و تحلیل عاملی به منظور ارزیابی فرهنگ ایمنی بیمار در بیمارستان طراحی شده است. اطلاعات مربوط به بیماران بعد از جمع آوری وارد نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ شده و بعد از کدگذاری، با استفاده از روش های آمار توصیفی به صورت جداول با گزارش فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار، کمینه و بیشینه بیان گردید.

**نتایج:** ۱۸۴ نفر (۸۳.۶ درصد) از شرکت کنندگان زن و ۳۶ نفر (۱۶.۴ درصد) مرد بودند. بیشترین گروه سنی شرکت کنندگان گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال با ۱۰۵ نفر (۴۷.۷ درصد) و سپس ۴۱ تا ۵۰ سال با ۶۱ نفر (۲۷.۷ درصد) بود. سابقه ی کار شرکت کنندگان در مطالعه در ۱۲۶ مورد (۵۷.۳ درصد) بین ۱ تا ۱۰ سال و سپس در ۴۴ مورد (۲۰ درصد) کمتر از یک سال بود. میانگین کل فرهنگ ایمنی در بین پرستاران  $3.01 \pm 0.21$  بود. بیشترین نمره ی فرهنگ ایمنی مربوط به باز بودن مجاری ارتباطی با نمره ی  $3.14 \pm 0.83$  و کمترین نمره مربوط به درک کلی از ایمنی بیمار با نمره ی  $2.92 \pm 0.66$  بود. شاخص کلی فرهنگ ایمنی بیمار در جنسیت ها، گروه های سنی مختلف و در پرستاران با سابقه ی کار مختلف، تفاوت معنی داری باهم نداشتند.

**نتیجه گیری:** طبق نتایج حاصل از این مطالعه میانگین کل فرهنگ ایمنی در بین پرستاران  $3.01 \pm 0.21$  بود که متوسط ارزیابی گردید.

**کلمات کلیدی:** ایمنی بیمار-فرهنگ ایمنی بیمار-بیمارستان

<sup>1</sup> Hospital survey on patient safety culture